

Транскордонне співробітництво

УДК 332.1:339.9
JEL F290, R110

Я. Я. Калат

Вплив єврорегіонального співробітництва на розвиток прикордонних регіонів України

Узагальнено основні підходи до аналізу розвитку єврорегіонального співробітництва та здійснено аналіз з використанням зазначених підходів. Акцентовано увагу на аналізі розвитку єврорегіонального співробітництва за визначеними автором критеріями та групами показників. Також охарактеризовано проблеми розвитку єврорегіонального співробітництва та запропоновано першочергові кроки для посилення впливу єврорегіонального співробітництва на прикордонні регіони України, а саме: удосконалити законодавчу базу; забезпечити роботу Міжвідомчої комісії з питань підтримки транскордонного співробітництва та єврорегіонів на постійній основі; залучити до складу Міжвідомчої комісії з питань підтримки транскордонного співробітництва представників асоціацій єврорегіонів; розробити стратегії розвитку для кожного єврорегіону; провести реорганізацію єврорегіонів з використанням індивідуального підходу до кожного єврорегіону; створити договірні платформи між єврорегіонами, що утворені на кордоні з країнами ЄС, і єврорегіонами, утвореними з країнами, які не є членами ЄС.

Ключові слова: транскордонне співробітництво, єврорегіональне співробітництво, прикордонний регіон, критерії аналізу єврорегіонального співробітництва.

Позитивний досвід функціонування єврорегіонів у країнах Західної Європи та підтримка їх діяльності на рівні регіональної політики ЄС стали передумовами створення подібних структур на кордонах Центральної і Східної Європи. Це розширило потенційні можливості прикордонних регіонів України щодо стимулювання їх соціально-економічного розвитку, вирішення низки проблем регіонального зростання і зміцнення економічної безпеки. Проте, на сьогодні вони їх повною мірою не використовують.

Дослідженню питань транскордонного співробітництва присвячено багато праць зарубіжних та українських учених. Серед українських науковців, які аналізують теоретичні і прикладні аспекти розвитку єврорегіонального співробітництва, можна виділити І. Артьомова, П. Беленького, В. Засадко, Н. Мікулу, С. Мітряєву, А. Мокія, С. Писаренко, О. Рогову, І. Студеннікова.

Попри велику кількість праць, присвячених цій проблематиці, «єврорегіональні структури за участю областей України досі не стали організаційно – фінансовою платформою координування транскордонного співробітництва» [1, с. 50] та ефективним чинником забезпечення економічної безпеки в прикордонних регіонах. Тому виникає потреба пошуку нових підходів для їх активізації.

Метою статті є обґрунтування шляхів активізації єврорегіонального співробітництва у напрямі посилення їх впливу на розвиток прикордонних регіонів.

Єврорегіональне співробітництво є одним з чинників впливу на економічну безпеку регіону та водночас унікальним інструментом, який забезпечує стимулювання економічного розвитку прикордонних регіонів як найбільш вразливих і депресивних. Така взаємодія в рамках єврорегіонів позитивно впливає «на стан економічної безпеки регіону через зміцнення усіх його складових» [2, с. 61] у процесі активної діяльності його учасників і суб'єктів.

Єврорегіональне співробітництво – це взаємодія в межах інституціоналізованих структур транскордонного співробітництва, яка направлена на поглиблення євроінтеграційних процесів і реалізацію визначених мети, цілей і завдань. Основними суб'єктами такого співробітництва в країнах ЄС, окрім єврорегіонів,

є європейські угруповання територіального співробітництва (ЄУТС) та об'єднання єврорегіонального співробітництва (ОЕС), які в Україні не функціонують. На сьогодні в Україні створено аж десять єврорегіонів, з яких у 2014 р. належно функціонували тільки чотири (Буг, Карпатський єврорегіон, Нижній Дунай, Верхній Прут).

У країнах ЄС при дослідженні стану розвитку єврорегіонального співробітництва зазвичай використовують два підходи, які зводяться до:

- аналізу стану соціально-економічного розвитку прикордонних територій-учасників єврорегіонів;
- аналізу діяльності самих єврорегіонів.

Аналіз стану соціально-економічного розвитку прикордонних територій дає можливість оцінити потенціал для їх розвитку, визначити цілі, розробити транс-кордонну стратегію їх розвитку тощо. Передусім такий аналіз полегшує планування та прогнозування розвитку транскордонних регіонів, проте не дозволяє визначити вплив самих єврорегіонів на їх розвиток. Найчастіше його використовують при розробці стратегій/концепцій/програм транскордонного розвитку чи єврорегіонів, що практикується в країнах ЄС і в Україні також (наприклад, «Transgraniczna koncepcja rozwoju i działania Euroregionu Pomierania na lata 2014-2020» (Польща, Німеччина, Швеція), «Development Programme for Euroregion Baltic» (Данія, Швеція, Литва, Латвія, Польща і Російська Федерація), стратегія єврорегіону «Дністер» 2013-2015 «Ріка, що нас об'єднує» (Україна, Республіка Молдова) тощо).

Для оцінки потенціалу розвитку прикордонних регіонів України, учасників єврорегіонів, автором з використанням першого підходу розрахований інтегральний індекс на основі методики визначення еталонних значень, розрахунку стандартизованих часткових індексів і розрахунку середніх індексів по кожній з шести груп показників:

1. Показник природно-ресурсного потенціалу (три індикатори).
2. Показник оптимального розміщення населення (три індикатори).
3. Показник природного руху населення (чотири індикатори).
4. Показник стану трудових ресурсів (три індикатори).
5. Показник рівня розвитку економіки (шість індикаторів).
6. Показник забезпечення транскордонною інфраструктурою (два індикатори).

Регіони з вищим значенням показника загального інтегрального індексу матимуть більший потенціал для розвитку єврорегіонального співробітництва.

Відповідно до здійснених розрахунків, стан соціально-економічного розвитку у прикордонних регіонів приблизно однаковий, найвище значення цього показника в Одеській (0,73623) та Закарпатській (0,70277), найнижче – у Чернігівській (0,5487) і Сумській (0,5908) областях (рис. 1). Тож, і потенціал для розвитку єврорегіонального співробітництва теж приблизно є на одному рівні, відрізняється тільки за наявними засобами, запасами, джерелами і їх структурою.

Аналіз діяльності самих єврорегіонів дає змогу визначити вплив єврорегіонального співробітництва на соціально-економічний розвиток прикордонного регіону, якість життя населення, економічну безпеку тощо. Особливістю цього аналізу є те, що розрахунковий період може відповідати одному року або ж програмному періоду, залежно від поставлених завдань. Так, аналіз діяльності єврорегіону за один рік можна здійснювати в розрізі проектів, заходів, кількості коштів, які надійшли, чи витрат тощо. За програмний період краще аналізувати ефективність чи вплив єврорегіонального співробітництва, оскільки враховується повний обсяг співфінансування проектів у межах певної програми, динаміку надходження коштів, загальну кількість реалізованих проектів тощо. Крім того, специфіка залучення коштів у межах єврорегіонального співробітництва характеризується надходженням коштів частинами у визначені терміни. Оскільки програма триває кілька років, то гроші надходять протягом програмного періоду та навіть після його завершення.

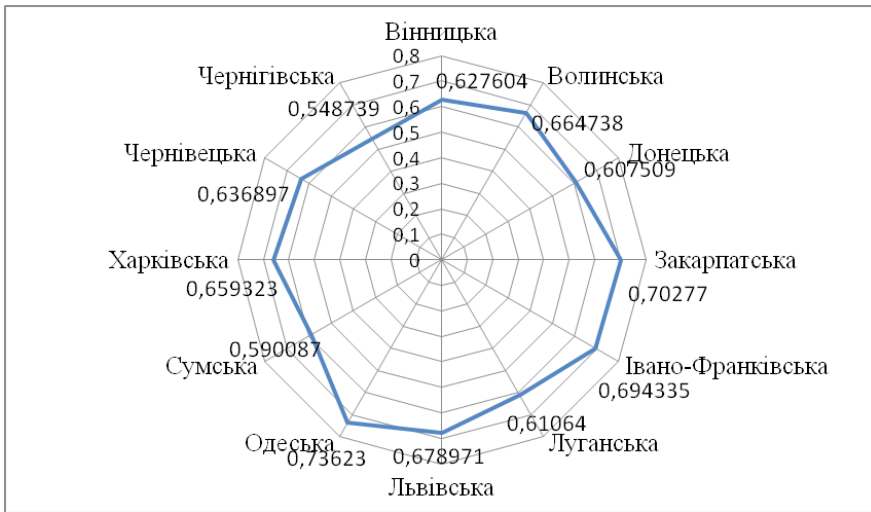

Рис. 1. Загальний інтегральний індекс соціально-економічного розвитку прикордонних регіонів учасників єврорегіонів за станом на 2013 р.

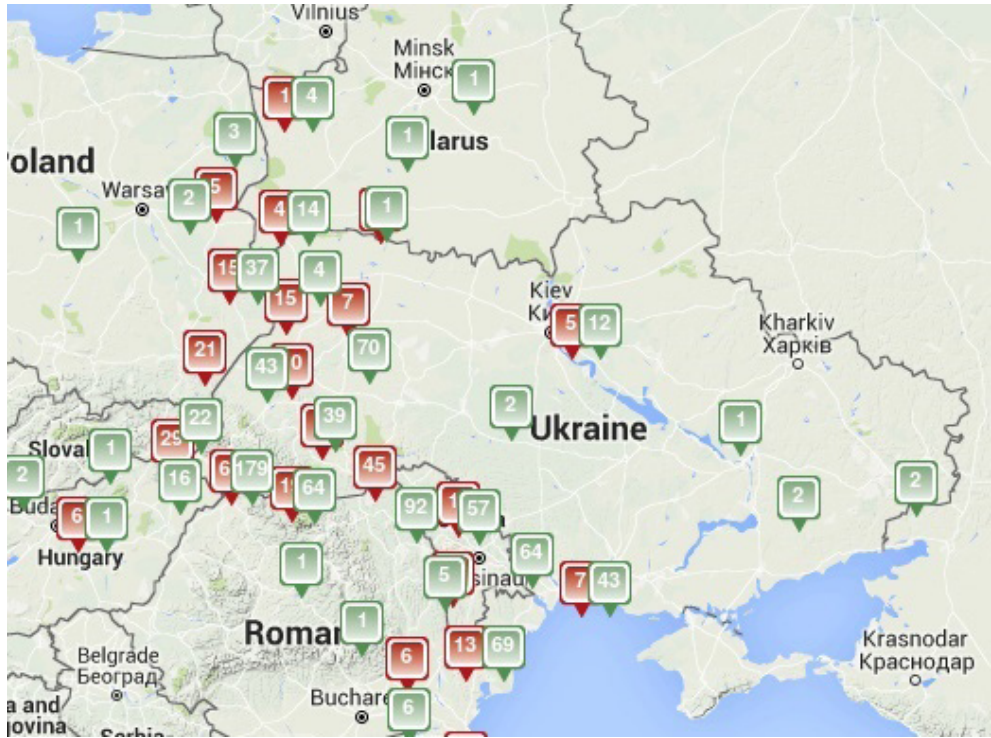
Складено автором на основі: [3; 4].

Основними критеріями впливу діяльності єврорегіонів на розвиток прикордонних регіонів, які визначено нами, є: стимулювання економічного розвитку прикордонних територій у транскордонному просторі; формування громадянського суспільства; ефективність організації транскордонних ринків товарами і послугами; доступність кордону; рівень взаємодії прикордонних територій-учасників єврорегіону. За цими критеріями нами проаналізовано діяльність єврорегіонів Західної України та нижче наведено окремі результати цього дослідження.

Розвиток єврорегіонального співробітництва характеризується нерівномірністю залучення і використання фінансових ресурсів як у межах одного єврорегіону, так і прикордонних регіонів України, учасників різних єврорегіонів (рис. 2). Це видно на прикладі єврорегіону «Буг», коли Люблінське воєводство залучило у понад 2 рази більше коштів, ніж Волинська область, і у 4,5 разу, ніж Брестська область у межах єврорегіональної діяльності за програмний період 2007-2013 рр. А співфінансування проектів Волинської області в межах програми Польща-Білорусь-Україна 2007-2013 рр. становить 23,8 млн євро, коли Львівської – 35 млн євро. Зауважимо, що Польща чи інша країна-член ЄС, порівняно з Україною, мають більше можливостей для залучення фінансових ресурсів, більшу кількість програм, що дозволяють співфінансування з фондів МТД (Міжнародна технічна допомога) ЄС та ефективніші економіко-організаційні механізми їх реалізації у прикордонних регіонах.

Згідно з критерієм формування громадянського суспільства в межах єврорегіонального співробітництва, який характеризує зацікавленість і активність учасників і суб'єктів цієї взаємодії, найгірші позиції у Брестській області за кількістю громадських організацій. Зокрема, у Білорусі на 2013 р. налічувалось 2487 громадських організацій, у тому числі 1567 місцевих, порівняно з попередніми роками їх кількість суттєво не змінилась (2380 громадських організацій у 2011 р.), також більшість громадських організацій створені за групами інтересів [6]. Така незначна кількість громадських організацій, які функціонують за обмеженим колом напрямів діяльності, не створює умов для ефективного діалогу між владою і суспільством.

В Україні за цим критерієм порівняно з Білоруссю ситуація є значно кращою, але порівняно з Польщею кількість громадських організацій на 1000 осіб у

Умовні позначення: темним кольором позначено основного партнера; світлим кольором – партнера; цифрою – кількість транскордонних проектів.

Рис. 2. Активність суб'єктів і учасників сврорегіонального співробітництва в програмному періоді 2007-2013 рр.

Складено автором на основі: [5]

Волинській області у 2,5 рази менша, ніж у Люблінському воєводстві. За станом на 2013 р. у Люблінському воєводстві налічувалося 7455 громадських організацій, а у Волинській – 1560. Проте у Львівській області, яка є учасником Карпатського сврорегіону, кількість громадських організацій становила 4912, тобто розрив не такий великий у перерахунку на 1000 осіб і дорівнює 2,09 громадських організацій на 1000 осіб.

Наступний критерій – ефективна організація транскордонних ринків товарів і послуг – передбачає організацію прикордонної торгівлі в поєднанні із законодавчим підґрунтям і спрощеними умовами перетину кордону, що створює умови для ефективної діяльності малого підприємництва та виходу з тіні. В Україні наразі не створені такі умови. Прикладом може бути Koczowa Dolina, яка розташована в Підкарпатському воєводстві на кордоні з Львівською областю у зонах безвізового режиму, і Tax Free, що дозволяє громадянам України вільно рухатися через кордон і на місці повертати ПДВ у спеціально створеному пункті.

Іншим показником ефективного формування транскордонних ринків товарів і послуг є організовані транскордонні ринки зайнятості, наприклад EURES (європейська мережа центрів зайнятості), учасником якого є Польща. Функціонування таких мереж спрощує пошук і розширює можливості для працевлаштування мешканців прикордоння. Така практика поширюється й в Україні. Наприклад, було домовлено про співпрацю між Державною службою зайнятості України та Національною службою зайнятості Румунії про зайнятість населення в межах транскордонних проектів, а також розпочався процес над створенням EURES-T за участі Львівського міського центру зайнятості та Підкарпатського воєводства.

Значну роль у контексті розвитку транскордонних ринків відіграє будівництво спільних об'єктів інфраструктури, які спрощують життєдіяльність і переміщення мешканців прикордоння. До спільних об'єктів інфраструктури належать як міжнародна шляхова і залізнична інфраструктура, так і спільні пункти пропуску через кордон. Так, у Львівській області створено два таких пункти пропуску: Грушів-Будомеж та Угринів-Долгобичув, на яких здійснюється контроль одночасно двома сторонами. Перевагами такого підходу є менша собівартість спільного об'єкта, оскільки немає необхідності будувати ще один пункт пропуску на території іншої країни, а також спрощення перетину кордону в часі та покращені умов перетину. Протягом аналізованого програмного періоду на розвиток інфраструктури в прикордонних регіонах у розрізі 13 проектів було виділено фінансових ресурсів на суму 19,462 млн євро.

Критерій – доступність кордону – характеризується такими показниками: кількість виданих віз; кількість виданих карт громадянина іншої країни; довжина обслуговування кордону одним пунктом пропуску. Зокрема, дозвольні документи спрощують перетин кордону, проте такі документи, як дозволи на місцевий прикордонний рух (МПР) і картки громадянина іншої країни (КГІК) [7, с. 82], можуть сприяти відтоку трудових ресурсів у більш розвинене середовище. Якщо проаналізувати кількість отриманих карт поляка з точки зору економічної безпеки, то можна констатувати, що рівень загрози відтоку трудових ресурсів через цей механізм є в допустимих межах. Так, у Волинській області на 1000 осіб припадало 1,44 карти поляка в 2014 р. при коефіцієнті міграційного приросту населення 1,05, а у 2013 р. – 0,5 карт поляка на 1000 осіб при коефіцієнті міграційного приросту населення 0,3. Тоді коли у Люблінському воєводстві в 2013 р. коефіцієнт міграційного скорочення населення становив –2,6, а у Брестській області – –0,1 (3,23 карти поляка на 1000 осіб). На основі цього варто проводити періодичні дослідження.

Ще одним індикатором доступності кордону є кількість пунктів пропуску на довжину спільного кордону (згідно зі стандартами в ЄС на один пункт пропуску має припадати 20-27 км). Зокрема, труднощі перетину кордону можуть бути зумовлені недостатньою кількістю піших переходів. За угодою між урядом України і урядом Республіки Польща про пункти пропуску через державний кордон від 18 травня 1992 р. існує шість піших переходів, але насправді діяв тільки один «Шегині-Медика». У 2015 р. був відкритий ще один «Угринів-Долгобичув», що особливо не покращило ситуації. Для порівняння, між Польщею і Німеччиною до входження першої в Шенгенську зону діяли близько 40 піших переходів на спільній довжині кордону 467 км, що на 68 км менше за польсько-український кордон.

Ще один критерій – взаємодії прикордонних територій учасників одного єврорегіону – показує, наскільки тісно співпрацюють між собою регіони, і є індикатором рівня їх інтеграції. Найчастіше учасники єврорегіонів співпрацюють у межах спільно проведених заходів (конференції, круглі столи, зустрічі, презентації тощо), реалізації спільних проектів, створення спільних підприємств і спільних продуктів (стратегій розвитку, транскордонних інституцій тощо), формування спільних мереж. Поміж цього можна виділити Інтегровану функціонально-просторову концепцію розвитку Єврорегіону «Буг» до 2020 р., Європейський колегіум польських і українських університетів, Мережу місцевого розвитку Карпатського єврорегіону, Центр економіки та підприємництва «Буковина».

Зазначимо, що при аналізі стану та тенденцій розвитку єврорегіонального співробітництва варто поєднувати зазначені нами два підходи. Це дасть змогу оцінити розвиток прикордонного регіону щодо інших регіонів своєї держави та передбачити й уникнути такі можливі ризики, як відтік факторів виробництва у більш розвинене середовище, тінізацію прикордонної торгівлі і малого підприємництва, формування антиукраїнських настроїв тощо.

Процес єврорегіонального співробітництва до 2013 р. не був надто активізованим, що було насамперед пов'язано зі структурними диспропорціями регіонів; неефективністю механізмів взаємодії центральних, регіональних і

місцевих органів влади; значною диференціацією регіонів за рівнем економічного розвитку та рівнем життя населення; недосконалістю законодавчого поля; недооцінкою єврорегіонального співробітництва як важливого інструменту підвищення розвитку прикордонних регіонів; низьким рівнем забезпечення транскордонної інфраструктури тощо. Проте зараз можна стверджувати про початок активізації єврорегіонального співробітництва в наступному програмному періоді 2014-2020 рр., зважаючи на поступу в удосконаленні законодавчої бази для транскордонного співробітництва (імплементация Угоди про асоціацію України з Європейським Союзом і Протоколу №3 до Мадридської конвенції), збільшення кількості транскордонних програм технічної допомоги, у яких мають намір брати участь єврорегіони, підписання нових міжрегіональних угод про співпрацю та партнерство, а також тенденції до збільшення ГО та активізації суб'єктів і учасників єврорегіонального співробітництва через розробку та реалізацію транскордонних програм тощо. Але без удосконалення законодавчої, інституційної, економіко-організаційної бази цей процес не зможе бути надто результативним.

З огляду на це, нами виділено першочергові завдання, які активізують єврорегіональне співробітництво та посилять його вплив на розвиток прикордонних територій:

- удосконалити законодавчу базу, яка дозволила імплементувати Протокол № 3 до Мадридської конвенції, і запроваджувати нові форми єврорегіонального співробітництва, зокрема ОЕС;
- забезпечити роботу Міжвідомчої комісії з питань підтримки транскордонного співробітництва та єврорегіонів на постійній основі;
- залучити до складу Міжвідомчої комісії з питань підтримки транскордонного співробітництва представників асоціацій єврорегіонів, оскільки питання транскордонного співробітництва стосуються насамперед територіальних громад прикордонних регіонів.
- реформувати механізми функціонування єврорегіонів шляхом розробки стратегії розвитку кожного єврорегіону з врахуванням стратегічних пріоритетів загальноєвропейського, державного та регіонального рівнів та удосконалення механізмів їх взаємодії на державному і місцевому рівнях;
- провести реорганізацію єврорегіонів з використанням індивідуального підходу до кожного єврорегіону;
- створити договірні платформи між єврорегіонами, що утворені на кордоні з країнами ЄС, і єврорегіонами, утвореними з країнами, які не є членами ЄС. Це дозволить налагодити взаємодію між єврорегіонами, утвореними на західному та східному кордонах України, і сприятиме появі додаткових можливостей для їх розвитку тощо.

Список використаних джерел

1. Мікула Н. А. Транскордонне співробітництво України в контексті євроінтеграції : монографія / Н. А. Мікула, В. В. Засадко. – К. : Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України, 2014. – 316 с.
2. Бабєць І. Г. Зовнішньоекономічна безпека регіонів України в умовах співробітництва з країнами ЄС: теоретико-методологічні та прикладні аспекти : монографія / Бабєць І. Г. ; Національний інститут стратегічних досліджень. – Львів : ПАІС, 2011. – 398 с.
3. Регіони України за 2013 рік : стат. зб. [Електронний документ] / за ред. О. Г. Осауленка. – К. : Державна служба статистики України, 2014. – Ч. 1. – 299 с. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2014/zb/12/zb_regUk1_pdf.zip
4. Регіони України за 2013 рік : стат. зб. [Електронний документ] / за ред. О. Г. Осауленка. – К. : Державна служба статистики України, 2014. – Ч. 2. – 733 с. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2014/zb/12/zb_reg2_pdf.zip
5. Knowledge and Expertise in European Programmes, 2015 // Website KEEP (Keeping Emulation Environments Portable). – Retrieved from <http://www.keep.eu/keep/>
6. Снюк Е. Чем занимаются белорусские общественные объединения? [Електронний ресурс] // TUT. BY. –2011. – октябрь. – Режим доступу : <http://news.tut.by/society/256321.html>
7. Механізми формування регіональних пріоритетів розвитку : аналітична доповідь [Електронний документ] / С. О. Біла (наук. ред.). – К. : Національний інститут стратегічних досліджень при

Президентіві України, 2013. – 88 с. – Режим доступу : http://www.niss.gov.ua/public/File/2013_nauk_an_rozrobku/reg_priotutu.pdf

References

1. Mikula, N. A. & Zasadko, V.V. (2014). *Transkordonne spivrobitnytstvo Ukrainy v konteksti yevrointehratsiyi [Cross-border cooperation in the context of European integration of Ukraine]*. Kyiv: National Institute of Strategic Studies. [in Ukrainian].
2. Babets, I. H. (2011). *Zovnishn'oeconomichna bezpeka rehioniv Ukrainy v umovakh spivrobitnytstva z krayinamy ES: teoretyko-metodolohichni ta praktychni aspekty [Foreign economic security of regions of Ukraine in terms of cooperation with the countries EU: theoretical, methodological and practical aspects]*. Lviv: PAIS. [in Ukrainian].
3. State Statistics Service of Ukraine (2014). *Rehiony Ukrainy. 2013 rik [Regions of Ukraine 2013]* (Statistical publication). P. 1. Kyiv. Retrieved from http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2014/zb/12/zb_regUk1_pdf.zip [in Ukrainian].
4. State Statistics Service of Ukraine (2014). *Rehiony Ukrainy. 2013 rik [Regions of Ukraine 2013]* (Statistical publication). P. 2. Kyiv. Retrieved from http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2014/zb/12/zb_reg2_pdf.zip [in Ukrainian].
5. Website Keeping Emulation Environments Portable (2015). Knowledge and Expertise in European Programmes. Retrieved from <http://www.keep.eu/keep/>.
6. Sinyuk, E. (2011, October). Chem zanimayutsya beloruskiye obshchestvennyye ob'yedineniya? [What do Belarusian Public Association?]. *TUT.BY*. Retrieved from <http://news.tut.by/society/256321.html> [in Russian].
7. Bila, S. O. (Ed.) (2013). *Mekhanizmy formuvannya rehional'nykh prioritetiv rozvytku [The mechanisms of formation of regional development priorities]* (Analytical Note). Kyiv: National Institute of Strategic Studies. Retrieved from http://www.niss.gov.ua/public/File/2013_nauk_an_rozrobku/reg_priotutu.pdf [in Ukrainian].

Kalat Y. Y. Impact of euroregional cooperation on the development of cross-border regions of Ukraine.

While adopting efficient mechanisms for economic development, Ukraine participated in the creation of ten Euroregions. Currently, their activities over two decades bring no results that were observed in the EU. Therefore there is a need to search for new ways to enhance Euroregional cooperation and to efficiently use the cross-border opportunities in order to optimize the positive impact of Euroregional cooperation in the Ukrainian cross-border regions. The features of cross-border cooperation within the Euroregions of Ukraine using generalized approaches to the Euroregional cooperation analysis have been described in the article. The author has calculated the general integral index of socio-economic development of cross-border regions that are the part of Euroregions based on the methods for determining reference values, calculating standardized partial indices, and the average indices. It has also been suggested to combine these two approaches to assess the Euroregional cooperation development. The attention in the paper has been focused on the analysis of Euroregional cooperation in accordance with the criteria and indicators groups defined by the author. It has been determined that the development of Euroregional cooperation was sustained primarily due to: imperfect legal framework; structural disparities between the regions; inefficient mechanisms of interaction between central, regional, and local authorities; substantial differentiation of the regions in terms of economic development and society standard of living; underestimation of Euroregional cooperation as an important tool to enhance the development of the cross-border regions; low rate of cross-border infrastructure, etc. The problems of Euroregional cooperation development have been also revealed and immediate steps to enhance its impact on the cross-border regions of Ukraine have been suggested, namely: improvement of the legal framework; provision of operation of the Interdepartmental Commission for support of cross-border cooperation and Euroregions on permanent basis; involvement of the Euroregions associations' representatives to the operation of Interdepartmental Commission for support of cross-border cooperation; drafting the development strategies for each Euroregion; reorganization of Euroregions using individual approach to every European region; creating a contract platform between the Euroregions on the border with the EU member countries and the Euroregions with the EU non-member countries. The author has remarked enhancement in the intensification of Euroregional cooperation in the next program period for 2014-2020 in view of progress in improving the legal framework for cross-border cooperation, in increase of the number of cross-border technical assistance programs intending to be participated by the Euroregions, signing new inter-regional cooperation and partnership agreements, etc.

Keywords: cross-border cooperation, euroregional cooperation, border region, criteria for evaluating euroregional cooperation.

Калат Ярослава Ярославівна – аспірант Національного інституту стратегічних досліджень при Президентіві України (e-mail: syaya@ukr.net).

Kalat Yaroslava Yaroslavivna – Postgraduate of the National Institute of Strategic Studies under the President of Ukraine.

Надійшло 17.09.2015 р.